

Bir dönemde yaptıklarımın o dönem içinde ya da sonunda sonuçları vardır. Bu sonuçlara göre yaptıklarımı değerlendirirsem kısa dönemli düşünmüş olurum. Kısa dönemde koşullar verilidir, yaptıklarım bu verili koşullara göre sonuç verir.

Bir dönem koşullar verili ise de yaptıklarım, sonraki dönemlerdeki koşulları değiştirir. Kısa dönemli sonuçların yanı sıra sonraki dönemdeki koşulların nasıl olması gerektiğini de değerlendirmeye alırsam kısa dönemli düşünmenin ötesine geçmiş olurum.

Bu dönemdeki ve görülür gelecekteki tüm dönemlerde yapacaklarımı ve koşullardaki değişimleri birlikte düşündüğümde uzun dönemli olarak düşünmüş olurum.

Genellikle kısa dönemdeki getiriler ne kadar yüksek olursa bununla bağlantılı olarak gelecekteki koşullardaki değişimler, o kadar kötüye doğru olur. Kısa ve uzun dönemli düşünmenin sonuçları birbirlerinin tersi yöndedir. Ancak uzun dönemi ihlal edip sürekli kısa dönemli düşünerek davrandığımda koşullar gittikçe kötüler. Bu durumda içinde bulunduğum kötü koşullarda zaten pek bir getiri elde edemem ve koşulları iyileştirme isteği doğar; sonuç olarak kısa ve uzun dönemli düşünmenin sonuçları arasındaki açıklık kapanmaya başlar.

Dışarıdan gözlemleyebildiğim kadarıyla insan, daha çok kısa dönemli düşünmeye eğilimlidir. Ancak örneğin üniversiteye giriş, evlenme, bebek bekleme durumlarında olduğu gibi insanın yaşamında devrimci değişimlere yol açan dönemlerde kısa ve uzun dönemli düşünme, önce birbirine yakınlaşır, sonrada birbiriyle buluşup birleşir.

Burada bir parantez açıp söylemem gerekir ki ahlak, kısa dönemli düşünmeye getirilmiş, uzun dönemli iyi ile örtüşmesi beklenen kısıtlardır. Uzun dönemde değişebilecek olan koşulların önemli bir bölümü toplumsaldır. Bunun için ahlak kaçınılmaz olarak toplumsaldır. Kısıtlar, sabit olduklarından başkaları tarafından istismar edilme olanağını içinde taşır.

Toplum için durum bir çok bakımdan insan için olduğundan farklı da olsa toplumsal gidişat, bir yandan insanların kısa ve uzun dönemli düşünme eğilimlerini belirler, diğer yandan onlara bağlıdır. Her toplumda genellikle kısa dönemli düşünme eğilimi yaygındır ama öyle

anlar gelir ki kısa dönemli düşünmenin sonuçları yaygın biçimde uzun dönemli düşünmenin sonuçlarıyla yakınlaşır. Devrimci koşulların olduğu dönemlerde ise uzun ve kısa dönemli düşünme yaygın biçimde buluşup birleşir.

“Ülkemin Kaçan Gönenci”nde yirmi yıllık döngüleri ve döngülerden nasıl çıkılabileceğini irdeliyorum. Döngüler, hep uzun dönemli bir perspektifle uygulanmaya koyulan yeni bir siyasetle başlıyor. Başlangıçta kısa ve uzun dönemli düşünmenin sonuçları yakinken programın başarısı oranında ikisi birbirlerinden uzaklaşmaya başlıyor. Bir süre sonra uzun dönemli düşünme neredeyse tamamen terk edilirken kısa dönemli düşünme ağırlık kazanıyor. Bu fiiliyatta kendisini ahlak yoksunluğu olarak da göstermeye başlıyor. Artık başarısızlığı kesinleşmiş olan başlangıçtaki uzun dönem tahayyülün gerçekçilikle bağı tamamen kopuyor. Elbette varlığını retorikte giderek şiddetlenen biçimde sürdürüyor.

Şimdi döngünün bu gerçekleşmesinin sonuna iyice yaklaştık. Uzun dönemli düşünme ve ahlaklı davranış talebi gittikçe yükseliyor. Kısa dönemli düşünelerden uzun dönemli düşünmeye sıçramanın koşulları iyice olgunlaştı. Önümüzdeki en geç üç ila beş yıl içinde bu sıçramanın gerçekleşeceğini bekleyebiliriz.

Önden gidip şimdiden uzun dönemli düşünenlerin, bu sefer yalnızca ahlak, eğitim, kurumsal dönüşüm gibi pratik konulara yoğunlaşmak yerine ülkemizin bu döngüden nasıl çıkabileceğine kafa yormaları ve bu doğrultuda bir siyaseti geliştirmeleri, döngüden çıkışın başlangıcı olabilir.

Kitabımın bizzat yazdığım

tanıtımına <http://efkarisamimi.net/batakhane-mi-gonencli-toplum-mu/> adresinden ulaşabilirsiniz. Yazması benden, alıp okuması sizden.